22/01/2022

Η Ελληνική συμμετοχή στο 28ο Διεθνές Φεστιβάλ Πειραματικού Θεάτρου του Καΐρου

/ Ομογένεια

Μέσα από εκατοντάδες θεατρικές ομάδες από όλο τον κόσμο που υπέβαλαν τις καλλιτεχνικές τους προτάσεις για το 28ο Διεθνές Φεστιβάλ Πειραματικού Θεάτρου Καΐρου, επιλέχθηκαν 16 παραστάσεις, ανάμεσα στις οποίες και μια Ελληνική συμμετοχή με την «Ομάδα 7» και το έργο: «Αντιγόνη, μια Ύβρις». Στις δύο παραστάσεις της «Αντιγόνης» η αίθουσα ήταν ασφυκτικά γεμάτη, με το κοινό να χειροκροτά και να επευφημεί τους συντελεστές αυτής της ιδιαιτέρως αξιόλογης Ελληνικής θεατρικής πρότασης.

Από την πρώτη θεατρική παρουσίαση του έργου το μήνυμα της «Αντιγόνης» παραμένει μια ανοικτή υπαρξιακή ερώτηση στο διηνεκές πεδίο των ανθρωπίνων σχέσεων. Μια πρόταση βιονομίας και ηθικής στάσης απέναντι στις προσταγές της εκάστοτε εξουσίας. Η Αντιγόνη αψήφησε τις εντολές των αρχόντων της δικής της εποχής, για χάρη ενός ηθικού νόμου ο οποίος υπερέβαινε τα ανθρώπινα, δίνοντάς

μας με το παράδειγμα της επιλογής της και μια πρόταση για το πως οφείλουμε να διάγουμε τον δικό μας βίο. Το σημαντικότερο όμως αποτύπωμα που άφησε αυτή της η επιλογή, ήταν ότι έστρεψε τον καθρέφτη της αυτογνωσίας και της αυτοπαρατήρησης προς το μέρος μας και μας υποχρέωσε, όποτε βρεθούμε σε ανάλογες καταστάσεις να κοιτάξουμε βαθιά μέσα μας, να αναστοχαστούμε και να πράξουμε, ακολουθώντας την πυξίδα της δικής μας ηθικής εντολής.

Η θεατρική ομάδα 7 έπιασε το νήμα αυτής της θεατρικής παράστασης και έφερε το μήνυμα της Αντιγόνης, αλλά και τις αντιφάσεις του περιβάλλοντός της στο δικό μας εδώ και τώρα. Κατάφερε μέσα από μια εξαιρετική θεατρική μεταφορά να γειώσει τα δομικά στοιχεία του αρχαίου δράματος και να μας απογειώσει όλους εμάς που είχαμε την τύχη συμπορευτούμε μαζί τους, σε έναν μοναδικό φαντασιακό χώρο κάνοντάς μας κοινωνούς μιας ιδιαιτέρως ενδιαφέρουσας οπτικής ανάγνωσης του αρχαίου δράματος.

Συναντήσαμε την σκηνοθέτιδα του έργου κα Βίκυ Μαστρογιάννη η οποία και παραχώρησε στον Βασίλη Α. Πουλαρίκα για το “Νέο Φώς” και το “ekkairo.org” μια εφ όλης της ύλης συνέντευξη, ανασύροντας στην επιφάνεια, όλες τις ποιητικές πτυχές του έργου, τους πειραματισμούς, αλλά και υπαρξιακές αγωνίες της ομάδας, όντας αντιμέτωποι με την βαριά παρακαταθήκη ενός αριστουργήματος.

Κυρία Μαστρογιάννη θα ήθελα να μοιραστείτε μαζί μας ποια ήταν τα πειραματικά στοιχεία που εισαγάγατε στο ανέβασμα αυτού του έργο. Ποια ήταν δηλαδή η δική σας πειραματική πρόταση για αυτήν την παράσταση;

Ο πειραματισμός είναι ένα από τα δομικά στοιχεία της ομάδας έτσι και αλλιώς. Αυτό που μας φάνηκε πολύ ενδιαφέρον είναι πως ένα αρχαίο κλασικό αριστούργημα μπορεί να έχει την καλύτερη δυνατή επαφή με το σύγχρονο κοινό αλλά και με τους σύγχρονους καλλιτέχνες. Οπότε το πρώτο πράγμα που κάναμε ήταν να μεταφράσουμε και να διασκευάσουμε εκ νέου το αρχαίο κείμενο προσπαθώντας όσο είναι δυνατόν να αναδείξουμε τον ποιητικό λόγο μέσα από το κείμενο. Από εκεί και πέρα εμείς ως «Ομάδα 7» δουλεύουμε με εργαλεία του μεταμοντέρνου και μεταδραματικού θεάτρου , οπότε χρησιμοποιήσαμε σε ένα κλασικό κείμενο αυτά τα στοιχεία. Και για να δώσω ένα παράδειγμα. Χρησιμοποιήσαμε σε μεγάλη έκταση την χρήση της φόρμας σε σχέση με τους ηθοποιούς, η απομάκρυνσή τους από τον ρεαλισμό όσον αφορά τα πρόσωπα, αλλά και τις κινήσεις τους. Επίσης η μεταφορά του «χορού» σε μια εξωχορική κατάσταση, δοσμένη μέσα από το καθημερινό μας μέσω επικοινωνίας . Ο χορός ήταν ουσιαστικά διαμεσολαβημένος μέσα από τηλεπαράθυρα. Θεωρήσαμε ότι όπως ο «χορός» έπαιζε τον ρόλο της κοινής γνώμης στην αρχαία τραγωδία, ο συγκεκριμένος «χορός» στην Αντιγόνη του Σοφοκλή έπαιζε τον ρόλο του

«συμβουλίου των γερόντων», την “καθεστηκυία τάξη” . Οπότε αποφασίσαμε να βάλουμε το σύστημα εκεί που είναι σήμερα. Στα παράθυρα των τηλεδιασκέψεων που παίρνονται οι αποφάσεις της εξουσίας εν τέλη.

Παρατήρησα ότι οι ηθοποιοί κάθονται σε θρανία και ελάχιστες φορές κοιτάζαν ο ένας τον άλλον όταν μιλούσαν μεταξύ τους. Μιλήστε μας για αυτούς τους συμβολισμούς που χρησιμοποιήσατε στο έργο;

Στην αρχαία Αθήνα τα τραπέζια ήταν τα θρανία του σχολείου. Στο δικό μας μυαλό, το γραφείο, το θρανίο, όλη αυτή η σύγχρονη ζωή, που είμαστε πάντα καθισμένοι μπροστά σε έναν υπολογιστή γιατί δουλεύουμε, έχει να κάνει με την παιδεία και εν τέλη την φόρμα που έχει πάρει ουσιαστικά η ζωή μας. Και για αυτό επιλέξαμε οι ηθοποιοί να μην κοιτάζονταν καθ’ όλη την διάρκεια της παράστασης. Σαν να μιλάνε σε μια κάμερα.

Ένα εντυπωσιακό στοιχείο της παράστασης ήταν ότι όλοι οι ηθοποιοί άλλαζαν ρόλους και χαρακτήρες κατά την διάρκεια του έργου χωρίς κάποια παύση του έργου και πάντα μπροστά στα μάτια του κοινού. Που εδράζεται αυτή η σκηνοθετική σας επιλογή;

Αυτό αρχικά βασίστηκε στην παράδοση που έχει φτάσει σε εμάς για το πως παίζονταν το αρχαίο δράμα την εποχή που γράφτηκαν αυτά τα έργα. Ανέβαιναν λοιπόν από 3 άνδρες ηθοποιούς που κάνανε όλους τους ρόλους. Φορούσαν μάσκες και αλλάζοντας τις μάσκες αυτές ενάλλασσαν τους ρόλους του έργου επί σκηνής. Εμείς αυτό που σκεφτήκαμε ήταν να βασιστούμε σε αυτή την παράδοση των τριών ηθοποιών αλλά να είναι γυναίκες. Θεωρήσαμε σε συζητήσεις και ζυμώσεις που είχαμε με τους ηθοποιούς αλλά και με όλους τους συνεργάτες ότι αυτοί δεν είναι απλά ρόλοι και δεν πρέπει να τους αντιμετωπίσουμε ως ρόλους. Είναι σύμβολα. Πως «παίζεται» όμως ένα σύμβολο; Ένα «σύμβολο» φορώντας τακούνι, και αναφέρομαι στον Κρέοντα να πείσει το κοινό ότι είναι ο Κρέοντας. Και αυτό είναι μια πρόκληση για εμάς, αλλά και ένα δομικό στοιχείο πειραματισμού που μας ενδιέφερε να δοκιμάσουμε. Επίσης δεν θέλαμε να κρύψουμε τίποτα από το κοινό. Αυτά είναι επίσης στοιχεία και εργαλεία του μεταδραματικού θεάτρου. Όλα γίνονται μπροστά στο κοινό. Και το ψέμα όταν αποκαλυφθεί δεν λειτουργεί αποπροσανατολιστικά, αλλά βοηθάει εν τέλη το κοινό να συγκεντρωθεί και να μπει πιο βαθιά στην ανάγνωση και την βαθύτερη κατανόηση του έργου.

Μέσα από την σκηνοθετική σας προσέγγιση ποιο ήταν το στοιχείο που θέλατε να εστιάσετε σε σχέση με το αρχαίο δράμα;

Η Αντιγόνη είναι ένα δράμα συγκρούσεων. Ο Σοφοκλής κατάφερε να δημιουργήσει

ένα σχήμα ομόκεντρων κύκλων, μέσα στο οποίο τοποθέτησε τους «χαραχτήρες» του. Οι συγκρούσεις εκπροσωπούν όχι μόνο πρόσωπα αλλά ιδέες-ιδεολογίες και διαφορετικές «φιλοσοφίες» αντίστασης κατά τη γνώμη μου. Το βασικό συγκρουσιακό δίπολο είναι από τη μία πλευρά η Εξουσία και από την άλλη η Αντίσταση στην Ύβρη αυτής της εξουσίας. Οι χαραχτήρες και τα μέλη του χορού ταλανίζονται, συγκρούονται και παλινδρομούν μέχρι το τέλος.

Η οπτική του Κορνήλιου Καστοριάδη, που αποτέλεσε βασικό άξονα έρευνας της ομάδας, μαζί με το κείμενο του Σοφοκλή, πως «η Αντιγόνη» του Σοφοκλή είναι μια κορυφή της δημοκρατικής πολιτικής σκέψης και στάσης, που αποκλείει και καταδικάζει το «μόνος φρονείν», το οποίο αναγνωρίζει την έμφυτη ύβρη των ανθρώπων, και απαντά σε τούτη με τη «φρόνηση», ήταν και η ανάγνωση της Ομάδας7 για την Αντιγόνη μας. Ήταν το στοιχείο των φιλοσοφικών θεμάτων στο συγκεκριμένο δράμα και πως αναμιγνύεται με τους σύγχρονους προβληματισμούς για την πορεία και την μοίρα του Ανθρώπου.

Τι μήνυμα δίνει στις μέρες μας κατά την γνώμη σας η Αντιγόνη;

Πρόθεσή μας ήταν να δημιουργήσουμε ένα δρώμενο σαν ένα ταξίδι που ενώνει το παρελθόν, με το σήμερα και το μέλλον. Σε μια εικαστική εγκατάσταση και ένασκηνικό χώρο, με τρεις ηθοποιούς σε όλους τους ρόλους, σ’ ένα «πάνελ» μετωπικά στο κοινό, με κοστούμια και αντικείμενα ατάκτως ερριμμένα και πολλαπλές οπτικοακουστικές εγκαταστάσεις και προβολές με τα 15 πρόσωπα του Χορού, διαρκώς παρόντα, πρωτότυπες μουσικές βασισμένες στο νήμα που έρχεται απ’ το χθες και μας οδηγεί στο αύριο. Το έργο του Σοφοκλή και οι σκέψεις του Καστοριάδη είναι το όχημα. Άνθρωποι, αντικείμενα, εικόνες, ήχοι, μνήμες και μυρωδιές ταξιδεύουν ελεύθερα σ’ ένα μύθο γνωστό σε όλους. Εξουσία, φόβος, υποταγή, ελευθερία, αγάπη, φρόνηση, αντίσταση, θάνατος. Τότε, Τώρα και Μετά. Ο άξονας της παράστασης είναι Εξουσία- Αντίσταση- Ύβρις.

Κατά τη γνώμη μου, η βασική θεματική ότι η Αντίσταση απέναντι σε κάθε μορφή εξουσίας που παραβιάζει τα «άγραφα και τα αιώνια», είναι ηθικό χρέος και καθήκον της ανθρωπότητας. Προσοχή όμως: η Αντίσταση μπορεί πολύ εύκολα να γίνει Ύβρις. Άρα, μόνο ερωτήματα για τα μηνύματα στις μέρες μας, και καμιά απάντηση. «Υπάρχουν πολλά τρομερά πράγματα, αλλά τίποτα δεν είναι πιο τρομερό από τον άνθρωπο». ΣΟΦΟΚΛΗΣ.

Μιλήστε μας για την «Ομάδα 7» . Ποια είναι η ποιητική και η καλλιτεχνική της στόχευση; Τι αναζητάτε ως ομάδα τέχνης μέσα από τα έργα που ανεβάζετε;

Η «Ομάδα7» αποτελεί μια καλλιτεχνική ένωση που ως όραμα έχει, την διερεύνηση των πολιτισμικών ιδιαιτεροτήτων της χώρας σ’ ένα διάλογο με τις φόρμες και τις μεθόδους του μεταμοντέρνου θεάτρου. Στόχος μας είναι ο συλλογικός χαρακτήρας στη δημιουργική διαδικασία σύνθεσης, διαφορετικών ως και αντίθετων, αισθητικών, μέσα όμως από την προσωπική και αυτόνομη έκφραση του κάθε συντελεστή (ηθοποιοί, σκηνογράφοι, ενδυματολόγοι, φωτογράφοι, video artists, μουσικοί, ζωγράφοι, χορευτές, θεατρολόγοι κλπ). Ο συλλογικός λοιπόν, χαρακτήρας της πολυφωνικής σύνθεσης που σχηματίζεται, αποτελεί το θεμέλιο της καλλιτεχνικής δράσης της Ομάδας7.

Από το 2006 που ιδρύθηκε, η ομάδα βασίζεται στην έρευνα και τον πειραματισμό. Μέσα σ΄ αυτήν τη λογική, εντάσσεται η χρήση και διερεύνηση του δημοσίου και ιδιωτικού χώρου (από τις site specific installations στις γειτονιές της Κυψέλης ως την Cairo Opera House, από το αίθριο του Μουσείου Μπενάκη, στην περιήγηση στον Ελαιώνα και το Site-specific στο Βυρσοδεψείο, από την πλατεία Γεωργίου στην Πάτρα μέχρι την αυλή του Palace Colloredo στην Πράγα.

Επίσης η αξιοποίηση οπτικοακουστικού υλικού κάθε μορφής («Yapi, A very nice place, Project 2013-2014»,«Ενώ το πλοίο ταξιδεύει», «Chrono /Topos”).

Και τέλος η επεξεργασία κειμένων ως μέρος ενός διαλόγου με τη σύγχρονη δραματουργία, από επινοημένα κείμενα μέχρι την διασκευή και σύνθεση υπαρχόντων, («Από την αρχή» , «Οίκοι Ανοχής» κ.α).

Μιλήστε μας λίγο για την εμπειρία του Καϊρινού Φεστιβαλ Πειραματικού θεάτρου.Τι αποκομίσατε από την συμμετοχή σας σε αυτό το πολύ ενδιαφέρον Φεστιβάλ;

Είναι η δεύτερη φορά που η «Ομάδα7» έχει την τιμή να παρουσιάσει δουλειά της στο Φεστιβάλ. Η πρώτη φορά ήταν στο μη διαγωνιστικό τμήμα, με την παραγωγή μας «Από την Αρχή…» το 2010. Μάλιστα είχε κάνει πρεμιέρα στο φεστιβάλ.

Η αίσθηση που έχω εγώ αλλά και οι δύο θίασοι, είναι μόνο θετική. Η μακρόχρονη προσπάθεια που καθιέρωσε τελικά ένα φεστιβάλ πειραματικού θεάτρου στο Κάιρο, είναι από μόνη της μια εξαιρετικής σημασίας καλλιτεχνική επιλογή της πολιτιστικής πολιτικής της Αιγύπτου και μακάρι να ενέπνεε και την Ελλάδα στο να επενδύσει στον πολιτισμό.

Η ευγένεια, ο σεβασμός και η εξαιρετική φιλοξενία από το φεστιβάλ, είναι και θα είναι για μας πολύτιμη εμπειρία και δεσμός με τη χώρα, τους ανθρώπους και τους καλλιτέχνες που γνωρίσαμε.

Ποιοί ειναι οι επόμενοι καλλιτεχνικοί σας στόχοι;

Ο άμεσος στόχος μας είναι να κλείσουμε τον κύκλο των παραστάσεων της νέας μας παραγωγής, «Μην ειν' οι κάμποι;» που άνοιξε τον Οκτώβριο, εγκαινιάζοντας έναν νέο πολυχώρο στην Νίκαια, το Ψιλικατζίδικο. Κάναμε τις δύο τελευταίες παραστάσεις μας 25, 26/ 12 και μία έξτρα στις 27/12.

Επόμενο σχέδιο είναι να παρουσιάσουμε την Αντιγόνη μας, στην Καϊρινή της εκδοχή, στο ελληνικό κοινό, στο Ψιλικατζίδικο πάλι και να συνεχίσουμε το ταξίδι της στον κόσμο.

Δυστυχώς όμως η αβεβαιότητα σε σχέση με την πανδημία και το ενδεχόμενο να προχωρήσει η Ελλάδα και η Ευρώπη σε ένα νέο κλείσιμο, το μόνο που μας επιτρέπει είναι να ελπίζουμε ότι θα τα καταφέρουμε.

Κυρία Μαστρογιάννη σας ευχαριστούμε από καρδιάς για την πολύ ενδιαφέρουσα συνέντευξη και ευχόμαστε σε εσάς και σε όλα τα μέλη της Ομάδας 7 πολλές και σημαντικές δημιουργικές επιτυχίες.

Κλείνοντας θα θέλαμε να αναφέρουμε για μια ακόμα φορά όλους τους συντελεστές της θεατρικής παράστασης «Αντιγόνη, μια Ύβρις»

Ιδέα- Σκηνοθεσία: Βίκυ Μαστρογιάννη.

Μετάφραση/Διασκευή: Βίκυ Μαστρογιάννη-Ομάδα7.

Δραματουργία/Επιμέλεια κειμένου: Ευδοκία Δεληπέτρου.

Σχεδιασμός φωτισμού/Φωτογραφία/Video: Γιώργος Ζαφειρίου.

Βοηθός Σκηνοθέτη: Γιώργος Ανδράκης/Μάιρα Ξύδη.

Μετάφραση στ' αγγλικά: Γιώργος Ανδράκης.

Σκηνικά/Κοστούμια: Δάφνη Αηδόνη.

Πρωτότυπη Μουσική: Μάριος Τσάγκαρης.

Ηθοποιοί: Έλσα Λουμπαρδιά, Ελένη Μπαμπασάκη, Ευαγγελή Φίλη.

Το μέλη του Χορού: Ανδρονίκη Αβδελιότη, Δάφνη Αιδώνη, Γιώργος Ανδράκης, Μυρσίνη Γεωργάκη, Ευδοκία Δελιπέτρου, Γιώργος Ζαφειρίου, Αλκιβιάδης Ζούπας, Σοφία Λιάκου, Βαγγέλς Παπαδάκης, Μάνος Παπαδάς, Βασιλική Σκευοφύλαξ, Θεόδωρος Σκυφτούλης, Γιάννης Τζέμης, Μάριος Τσαγάρης, Ραφαήλ- Ανάργυρος Τσάντες, Μαιρη Λούση, Δανάη Σπυλιότη.

Πηγή: Ελληνική Κοινότητα Καΐρου – Βασίλης Α. Πουλαρίκας